

Henkirikostietokanta

Henkirikostietokantaan kerätään keskeisin informaatio kaikista viranomaisten tietoon Suomessa tulevista uhrin kuolemaan johtavista tahallisista väkivaltarikoksista (murhat, tapot, summat, lapsensurmat ja tahalliseen pahoinpitelyrikokseen yhdistyvät kuolemantuottamusrikokset). Tietokanta on perustettu 1.6.2002 ja sen ylläpidosta ja hoidosta vastaavat Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Poliisiammattikorkeakoulu ja sisäasianministeriön poliisiosasto yhteistyössä.

Tietokannan tavoitteena on palvella sekä käytännön poliisityötä että henki- ja väkivaltarikollisuuden tieteellistä tutkimusta ja niiden kautta väkivaltarikollisuuden ennalta ehkäisyä. Tietokanta sisältää tietoja rikosten teonpiirteistä, alueellisesta ja ajallisesta jakautumisesta, rikososapuolista, heidän sosiaalisesta ja perhetaustastaan, aiemmasta käyttäytymisestään ja keskinäisistä suhteistaan, samoin myös henkirikosten selvittämiseen liittyviä seikkoja ja rikoksesta epäiltyjen rikoksen jälkeistä toimintaa ja esitutkinnan aikaista käyttäytymistä koskevaa informaatiota (päämuuttujia koskeva luettelo löytyy tämän esittelyn lopusta).

Aineisto kerätään suoraan kunkin rikoksen esitutkinnasta vastanneilta rikostutkijoilta määrämuotoisella lomakkeella. Tietokantaa ja sen tietosisältöä suunniteltaessa pohjana ovat olleet sekä kansalliset kokemukset ja tarpeet että vastaavista kansainvälisistä (erityisesti Englannin ja Walesin sekä Australian) hankkeista saadut kokemukset

Tietojen kirjaus tapahtuu ensisijaisesti vasta kun esitutkinta on saatu päätökseen. Rikosten, joita ei kohtuuajassa saada selvitettyä, osalta toissijaisena kirjauskriteerinä on tietty aikaraja: teoriassa kolme kuukautta ilmi tulosta, mutta käytännössä noin vuosi siitä kun esitutkinta on käynnistynyt. Tällöin niistä (jos tapausta edelleen tutkitaan todennäköisenä henkirikoksena) kirjataan tiedot, jotka kirjaushetkellä ovat

saatavissa. Käytännössä puuttumaan jää lähinnä tekijää koskeva data. Tietoja voidaan täydentää myöhemmin kun rikos selviää.

Kaiken kaikkiaan tietokanta sisältää siten tietoja kaikista Suomessa tehdyistä ja loppuun suoritettua esitutkinnassa todennäköisiksi henkirikoksiksi todetuista tapauksista.

Tietokantaa pidetään yllä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen, Poliisiammattikorkeakoulun ja sisäasiainministeriön poliisiosaston yhteistyönä ja rahoituksella. Sisäasiainministeriön poliisiosasto vastaa aineiston keruun toimivuudesta, Poliisiammattikorkeakoulun tehtävänä on tietojen käytännön keruu ja muokkaus sekä tietokannan ylläpito yhdessä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kanssa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tehtävänä on varata riittävät tutkijaresurssit henkirikosten tutkimukseen, seurantaan ja raportointiin sekä raportoida ja julkaista henkirikosten seurannan tulokset joko erillisinä raporteina tai osana vuosittaista Rikollisuustilanne-katsausta. Ensimmäinen raportti julkaistiin vuoden 2004 alussa. Tavoitteena on säännöllinen vuosittainen raportointi sekä julkaistussa että internet- muodossa.

Tietokannan tiedot on tallennettu sähköisessä muodossa, SPSS-tiedostona, jota säilytetään kahtena kopiona, toista Poliisiammattikorkeakoulussa ja toista Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa. Rikososapuolten ja rikosten yksilöintitiedot sisältyvät vain Poliisiammattikorkeakoulun kopioon.

Viimeisen päivityksen (1.11.2004) mukaan tietokanta sisältää tiedot uhrin pohjaisesti laskien 240 henkirikoksesta. Tapausmassa on toistaiseksi niin pieni että kovinkaan hienojakoisia analyyssejä ei sen pohjalta vielä voida tehdä ja ajallisten muutostenkaan kuvaus ei toistaiseksi ole mahdollista. Täysipainoisesti tietokantaa voidaan hyödyntää vasta muutaman vuoden kuluttua, kun rikoksia on kertynyt enemmän ja ajallinen jänne muodostunut pitemmäksi.

Käyttöoikeus tietokannan tietoihin on ensisijaisesti ylläpitäjillä ja niiden palveluksessa olevilla henkilöillä. Ulkopuoliset tutkijat tarvitsevat tutkimusluvan, jota tulee hakea joko Poliisiammattikorkeakoululta tai Oikeuspoliittiselta tutkimuslaitokselta.

Yhteyshenkilöt:

Manne Laukkanen

Poliisiammattikorkeakoulu

sähköposti: manne.laukkanen@pakk.poliisi.fi

puh: 040 833 64 89

Martti Lehti

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

sähköposti: petas@mlehti.pp.fi

puh: 050 324 5116

Janne Kivivuori

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

sähköposti: janne.kivivuori@om.fi

puh: 09 - 10 3665 370

Henkirikostietokannan tietosisältö

JUTUN YKSILÖINTITIEDOT

1. Täyttäjän yhteystiedot
2. Rikoksen R-numero (vain Pakk:n tiedostokopiossa)
3. Juokseva uhrinumero
4. Tutkinnan tila tietojen kirjaushetkellä
5. Rikosnimike, jolla tutkittu/tutkitaan
6. Väkivallan tapahtumapäivä
7. Jutun ilmitulopäivä

UHRIN YKSILÖINTITIEDOT

8. Uhrin henkilötunnus (vain Pakkin tiedostokopiossa)
9. Uhrin kotiosoite

UHRIN PERUSTIEDOT

10. Sukupuoli
11. Syntymäaika
12. Perheasema
13. Onko lapsia
14. Kansalaisuus
15. Syntymämaa
16. Oleskeleeko Suomessa pysyvästi
17. Onko alkoholisti
18. Onko huumeiden käyttäjä
19. Onko prosti tuoitu
20. Onko tapariko llinen
21. Onko järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen
22. Viimeinen loppuun suoritettu koulutus
23. Viimeinen tunnettu ammatti
24. Suhde työelämään tapahtumahetkellä
25. Asuinolosuhteet tapahtumahetkellä

UHRIN TEKOA EDELTÄNYT TOIMINTA

26. Oliko uhri kohdistanut tekijään fyysistä väkivaltaa ennen rikostapahtumaa

27. Oliko uhri uhannut tekijää väkivallalla ennen rikostapahtumaa
28. Oliko uhri kertonut pelkäävänsä tekijää ennen rikostapahtumaa
29. Oliko uhri ollut ennen rikostapahtumaa tekijän väkivaltaisuuden johdosta yhteydessä poliisiin
30. Oliko uhri ollut ennen rikostapahtumaa tekijän väkivaltaisuuden johdosta yhteydessä ensi- tai turvakotiin
31. Lähestymiskieltoa koskevat tiedot
32. Oliko uhri alkoholin/ muiden päihteiden vaikutuksen alainen tekohetkellä

TEKOA KUVAAVAT TIEDOT

33. Teon vuorokaudenaika
34. Teon tapahtumisosoite
35. Tekopaikka
36. Paikka, josta ruumis löydettiin
37. Kuoleman aiheuttaneen väkivallan tyyppi
38. Väkivallan erityispiirteet
39. Tekoväline
40. Tekovälineeseen ennen summaamista kohdistetut toimet
41. Tekovälineeseen summaamisen jälkeen kohdistetut toimet
42. Uhriin ennen summaamista kohdistetut toimet
43. Summaamistapahtumaan liittyneet erityispiirteet
44. Ruumiiseen teon jälkeen kohdistetut toimenpiteet
45. Muuteon peittely
48. Sumattiinko ketään muuta samassa yhteydessä

TEON SELVITTÄMISTÄ KOSKEVAT TIEDOT

49. Onko jutussa epäiltyjä (kirjaamishetkellä)
50. Miten teko tuli ilmi
51. Oliko teolla silminnäkijöitä
52. Kuinka monta päivää teon ilmitulon jälkeen tekijä tuli pääepäillyksi
53. Kuinka monta päivää teon ilmitulon jälkeen tekijä pidätettiin teosta epäiltynä
54. Miten tieto tekijän syyllisyydestä välittyi poliisille
55. Tekijän käyttäytyminen kuulusteluissa

TEKIJÄN YKSILÖINTITIEDOT

56. Tekijän henkilötunnus (vain Pakkin tiedostokopiossa)
57. Tekijän kotiosoite
58. Asuiko samassa kunnassa, jossa rikos tapahtui

TEKIJÄN PERUSTIEDOT

59. Sukupuoli
60. Syntymäaika
61. Perheasema
62. Onko lapsia
63. Kansalaisuus
64. Syntymämaa
65. Oleskeleeko Suomessa pysyvästi
66. Onko alkoholisti
67. Onko huumeiden käyttäjä
68. Onko prostituoitu
69. Onko taparikollinen
70. Onko järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen
71. Viimeinen loppuun suoritettu koulutus
72. Viimeinen tunnettu ammatti
73. Suhde työelämään tapahtumahetkellä
74. Asuinolosuhteet tapahtumahetkellä
75. Aikaisempi väkivaltaisuus, erityisesti humalassa
76. Onko tapana kantaa asetta

TEKIJÄN TEKOA EDELTÄNYT TOIMINTA

77. Oliko tekijä kohdistanut uhriin fyysistä väkivaltaa ennen rikostapahtumaa
78. Oliko tekijä uhannut uhria väkivallalla ennen rikostapahtumaa
79. Oliko tekijä kertonut tai vihjaillut surmaavansa jonkun ennen rikostapahtumaa

TEKIJÄN JA UHRIN SUHDE

80. Tekijän ja uhrin suhde
81. Kuinka kauan uhri ja päätekijä olivat tunteneet toisensa

TEKIJÄN TOIMINTA TEKOTILANTEESSA

82. Oliko alkoholin/ muiden päihteiden vaikutuksen alainen
83. Oliko lomalla/ karannut vankilasta
84. Rikoksen motiivi/ motiivit

85. Rikoksen suunnitelmallisuus
86. Tapahtuiko rikos itsepuolustukseksi
87. Varastiko tekijä paikalta omaisuutta teon jälkeen
88. Tekikö tekijä itsemurhan/ yrittikö itsemurhaa